

Asia: VN/12603/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1. Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja luovuttaminen

Onko asiakas- ja potilastietojen käsittelystä ja luovuttamisesta säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

Nähdäksemme ei ole. Asiakas- ja potilastietojen käyttäminen ”ristiin” sosiaali- ja terveydenhuollon välillä perustuisi lausuttavana olevan luonnoksen mukaan asiakkaan antamaan suostumukseen (19-20§). Suostumuksen käyttäminen tietojen luovuttamisen perusteena on nähdäksemme ongelmallista monella tavalla. Nähdäksemme asiakas- ja potilastietojen käsittely, mukaan lukien luovuttaminen, ei voi perustua asiakkaan antamaan suostumukseen vaan siitä olisi säädettävä laissa.

Tarkemmat perustelut ovat sosiaali- ja terveysministeriölle erikseen toimittamassamme kirjallisessa lausunnossa.

2. Tahdonilmaukset

Tiedonhallintapalvelua koskevaan 11 §:ään on lisätty uusi kohta liittyen muihin asiakkaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon kytkeytyviin palveluihin ja asiakastietojen käsittelyyn liittyvistä tahdonilmauksista. Tiedonhallintapalveluun voisi tallentaa esimerkiksi henkilön vastustuksen hänen tietojensa käytöstä biopankkitoiminnassa. Onko tahdonilmauksista käsittelystä ja luovuttamisesta säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

Ei lausuttavaa.

3. Erityissuojattavat asiakirjat

Lain 9 §:stä poistettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuus siitä, mitkä asiakasasiakirjat on luokiteltava erityistä suojausta edellyttäviksi. Lain mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitos antaisi määräykset valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutuksen edellyttämistä tietojärjestelmien olennaisista vaatimuksista ja määrittää asiakasasiakirjojen tietosisällöt ja tietorakenteet sekä

tietorakenteissa valtakunnallisesti hyödynnettävät koodistot. Pitäisikö erityissuojattavista asiakirjoista säätää asiakastietolaissa ja potilasasiakirja-asetuksessa? Onko erityissuojattavista asiakirjoista säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

Pidämme ehdotusta kannatettavana, nähdäksemme erityissuojattavista tiedoista ei ole tarpeellista säätää lain tasolla vaan THL:n määräykset ovat riittävä taso.

4. Omätietovaranto

Lain 12 §:ssä säädettäisiin, että henkilö voi antaa suostumuksensa siihen, että palvelunantajalle voidaan luovuttaa omätietovarannossa olevia hyvinvointitietoja sosiaali- ja terveyspalvelujen toteuttamiseksi. Onko hyvinvointitietojen luovuttamisesta säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

Ei lausuttavaa.

5. Omätietovaranto

Lain 19 ja 21 §:ssä säädettäisiin, että henkilöllä on oikeus saada omat asiakas- ja potilastietonsa omätietovarantoon ja edelleen hyvinvointisovelluksiin hyödynnettäviksi. Onko asiakas- ja potilastietojen luovuttamisesta omätietovarantoon säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa? Pitäisikö omätietovarantoon liittyvät hyvinvointisovellukset sertifioida?

Ei lausuttavaa.

6. Valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käytöstä perittävät maksut

Esityksen 47 §:ssä esitetään muutettavaksi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden käytöstä perittävien maksujen perusteita siten, että Kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa arvio seuraavien neljän vuoden kustannuksista yhden vuoden sijasta. Muutoksella tavoitellaan sitä, että merkittävien, valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden hoidon edellyttämien investointien kustannukset voidaan huomioida useamman vuoden jaksotuksella niin, etteivät kustannukset kasaannu yksittäiselle vuodelle. Onko maksuihin liittyvistä menettelyistä säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

Pidämme ehdotusta kannatettavana.

7. Rekisteröidyn oikeus rajoittaa käsittelyä

Olisiko asiakastietolaissa säädettävä siitä, että rekisteröidyn oikeutta käsittelyn rajoittamiseen voitaisiin rajoittaa silloin, kun rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden (EU:n yleinen tietosuojasetus 18 art 1 kohta a alakohta)?

Kyllä, nähdäksemme tästä pitäisi säätää asiakastietolaissa ja rekisteröidyn oikeutta pitäisi voida rajoittaa. Vastaavasti, mitä esimerkiksi HE 87/2019 vp yleisperusteluissa todetaan vastustamisoikeuden käytöstä koskien sosiaalivakuutusjärjestelmää (Sosiaalivakuutusjärjestelmän toimeenpanon kannalta on ongelmallista, jos oikeutta voidaan perusteettomasti käyttää lakisääteisen toiminnan viivästyttämiseen tai estämiseen. Vaatimalla perusteettomasti käsittelyn rajoittamista etuudenhakija voisi esimerkiksi lykätä kielteisen päätöksen antamista.), voisi vastustamisoikeuden perusteeton käyttö aiheuttaa huomattavia ongelmia sosiaali- ja terveydenhuollossa.

8. Muut huomiot

Voitte kirjoittaa muut huomionne tähän

Oy Apotti Ab on toimittanut sosiaali- ja terveysministeriölle asiassa erillisen kirjallisen lausunnon.

Selkälä Saija
Oy Apotti Ab